

28^è aniversari

CONSTITUCIÓ

D'ANDORRA 14-03

*L'equip
Biocoop
Andorra us
desitja*

UN FELIÇ DIA DE LA CONSTITUCIÓ!

SOM ANDORRA

Des de **Park Piolets MountainHotel & Spa**
us desitgem un feliç 14 de Març

 **PARK
PIOLETS**
*MountainHotel
&Spa*

 PARKSPA
*Mountain Wellness Club
Soldeu, Andorra*

KAO
SOLDEU

Recuperació de les celebracions

Demà, dia 13 de març, es complirà un any des que la pandèmia derivada de la Covid-19 va obligar a suspendre i paralitzar tot el país, inclosos els actes programats amb motiu del 27è aniversari de la Constitució.

Un any després, la celebració del 28è aniversari de la Constitució s'adapta a les restriccions sanitàries.

Així, la jornada de portes obertes a la Casa de la Vall i a la seu del Consell General es convertirà en una visita virtual a través del web www.consellgeneral.ad. Pel que fa als actes institucionals, la tarda del 14 de març tindrà lloc la sessió tradicional de la Constitució i la síndica general pronunciarà el discurs oficial davant de les autoritats al vestíbul del Consell General.

SUMARI

- 04 SALUTACIÓ DEL COPRÍNCIP FRANCÈS** Emmanuel Macron
- 06 SALUTACIÓ DEL COPRÍNCIP EPISCOPAL** Joan-Enric Vives
- 07 SALUTACIÓ DEL CAP DE GOVERN** Xavier Espot
- 08 SALUTACIÓ DE LA SÍNDICA GENERAL** Roser Suñé
- 10 ÒSCAR RIBAS** el cap de Govern de la Constitució
- 12 ENTREVISTA** a Ribas pel 25è aniversari de la Carta Magna
- 16 EL GRAN CARLEMANY** l'himne d'Andorra
- 18 RECURS FOTOGRAFIC** de les imatges de la jornada
- 20 ELS CAPS DE GOVERN** del 1993 a l'actualitat
- 24 ELS SÍNDICS GENERALS** del 1993 a l'actualitat
- 28 ARTICLES DESTACATS** de la Constitució
- 34 EL CONCERT DE LA CONSTITUCIÓ** ONCA i Jonca juntes

LA VEU DEL POBLE, SA

PRESIDENT Ferran Naudi d'Areny-Plandolit **GERENT** Ricard Vallès

ESPECIALS BONDIA DIRECCIÓ Andrés Luengo **CAP DE REDACCIÓ** Meritxell Prat **REDACCIÓ** Èlia Orts **CORRECCIÓ** Mercè Aznar **MAQUETACIÓ** Lúdia Jo, Reinaldo Márquez, Soraya Borlido **FOTOGRAFIA** Facundo Santana **COMERCIAL I ADMINISTRACIÓ** Joan Nogueira, Xavier Farran, Virgínia Yáñez **DISTRIBUCIÓ** Premsa distribució **IMPRESSIÓ** Imprintsa. Baixada del Molí, 5. Andorra la Vella. Telèfon: 80 88 88 | www.bondia.ad

Constitució d'Andorra

28è aniversari
1993 · 2021

Els dies **13 i 14 de març** us convidem a la visita virtual de la nova seu del Consell General i la Casa de la Vall.

360°

Portes obertes | Visita virtual

www.consellgeneral.ad

El Consell General us desitja un **bon dia de la Constitució**

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

SALUTACIÓ DEL PRESIDENT DE LA REPÚBLICA FRANCESA I COPRÍncep D'ANDORRA, SA EXCEL·LÈNCIA EMMANUEL MACRON

És amb un immens plaer que m'adreço a vosaltres, andorranes i andorrans, residents del Principat d'Andorra, aquest 14 de març, a fi de celebrar el 28è aniversari de l'adopció de la Constitució.

La celebració d'aquest any és especial, ja que des de fa més d'un any la pandèmia ocasionada per la Covid-19 ha canviat el nostre món. Distància de seguretat, proteccions, mascaretes, tests RT-PCR, vacunes i tants altres termes que s'han convertit en familiars en pocs mesos, tants esforços que, entre tots, hem hagut de fer per superar aquesta pandèmia. Sé que la població d'Andorra ha sabut demostrar un civisme notable per evitar l'extensió de la pandèmia i sé també que, malauradament, moltes famílies han pagat un preu molt elevat amb la pèrdua d'un ésser estimat, i és primerament cap a elles que van els meus pensaments.

El vostre Govern ha establert mesures efectives per afrontar aquest virus i voldria felicitar-lo en particular. Desitjo fer extensiva aquesta felicitació al conjunt del personal sanitari així com als nombrosos voluntaris que han participat i participen encara en aquesta lluita. Estic convençut que amb la campanya de vacunació engegada pel Govern, amb la col·laboració de França i d'Espanya, Andorra arribarà a superar aquesta fita.

Com els països veïns, Andorra s'encara a una crisi sanitària inèdita, i com ells afronta actualment i afrontarà els pròxims mesos una crisi econòmica sense precedents. Però és en aquestes dificultats econòmiques que el Principat ha de treure la força per reinventar-se, per diversificar la seva economia. En aquest àmbit el meu compromís és total i podeu comptar amb la meua acció com a Copríncep per donar suport, encoratjar i participar en el desenvolupament d'Andorra. El Principat ha demostrat en la seva història una fabulosa capacitat d'adaptació, d'innovació, d'imaginació per existir entre dos potents nacions. La Constitució que celebrem avui

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
CO-PRINCE D'ANDORRE

C'est avec un immense plaisir que je m'adresse à vous Andorranes et Andorrans, résidents et résidentes de la Principauté d'Andorre en ce 14 mars, afin de célébrer le 28ème anniversaire de l'adoption de la Constitution.

La célébration de cette année est particulière car depuis plus d'un an la pandémie due au COVID-19 a changé notre monde. Gestes barrières, protections, masques, tests RT-PCR, vaccins autant de termes qui nous sont devenus familiers en peu de mois, autant d'efforts que, nous tous, avons dû consentir pour vaincre cette épidémie. Je sais que la population d'Andorre a su faire preuve d'un civisme remarquable pour éviter l'extension de la pandémie et je sais également que, malheureusement, de nombreuses familles ont payé un prix élevé avec la perte d'un être cher, et c'est d'abord vers eux que vont mes pensées.

Votre gouvernement a mis en place des mesures efficaces pour affronter ce virus et je voudrais l'en féliciter tout particulièrement. Je souhaite associer à ces félicitations l'ensemble des personnels soignants ainsi que les nombreux volontaires qui ont participé et participent encore à cette lutte. Je suis convaincu qu'avec la campagne de vaccination engagée par le gouvernement, avec la collaboration de la France et de l'Espagne, l'Andorre arrivera à surmonter cette épreuve.

Comme les pays voisins, l'Andorre fait face à une crise sanitaire inédite, et comme eux elle affronte actuellement et affrontera dans les mois à venir une crise économique sans précédent. Mais c'est dans ces difficultés économiques que la Principauté doit puiser la force de se réinventer, de diversifier son économie. Dans ce domaine mon engagement est total et vous pouvez compter sur mon action en tant que Co-Prince pour soutenir, encourager et participer au développement de l'Andorre. La Principauté a montré dans son histoire sa fabuleuse capacité d'adaptation, d'innovation, d'imagination pour exister entre deux nations puissantes. La Constitution que nous célébrons aujourd'hui en est l'exemple même. Elle a permis de rendre les Andorranes et Andorrans maîtres de leur destin tout en conservant ce régime institutionnel de Co-Principauté si particulier.

Aujourd'hui, le Conseil Général et le Gouvernement ont toute latitude pour conduire les destinées de la Principauté et ils ont choisi de s'engager dans une association avec l'Union Européenne. Depuis près de 6 ans, l'Andorre et la Commission européenne conduisent des négociations complexes qui demandent au gouvernement andorran de mener des réformes, de procéder à des adaptations profondes. Aujourd'hui plus qu'hier celles-ci sont nécessaires pour permettre à l'Andorre d'anticiper les mutations contemporaines plutôt que de les subir.

n'és l'exemple mateix. Ha permès a les andorranes i andorrans a ser mestres del seu destí tot conservant el règim institucional de Copríncep tan particular.

Avui, el Consell General i el Govern tenen plena latitud per liderar els destins del Principat i han escollit involucrar-se en una associació amb la Unió Europea. Des de fa gairebé 6 anys, Andorra i la Comissió europea estan conduint unes negociacions complexes que demanen al Govern andorrà dur a terme reformes, procedir a adaptacions profundes. Avui més que demà aquestes negociacions són ne-

cessàries per permetre a Andorra anticipar els canvis contemporanis en lloc d'assumir-los.

Evidentment, caldrà que la Comissió europea tingui en compte les especificitats andorranes i permeti períodes de transició a fi que Andorra pugui adaptar-se gradualment, i us asseguro que hi vetllaré personalment.

Com a Copríncep, garant de la permanència i de la continuïtat d'Andorra, tinc confiança en la capacitat de treball de les andorranes i dels andorrans que sabran, com ho han demostrat al llarg dels segles passats, afrontar els reptes del futur.

ANDBANK / 90^{Anys}
Private Bankers

Feliç dia de la Constitució

Compromesos amb la societat, compromesos amb Andorra.

andbank.com

FELICITACIÓ ALS ANDORRANS EN EL DIA DE LA CONSTITUCIÓ DE SA EXCEL·LÈNCIA, MONSENYOR JOAN-ENRIC VIVES I SÍCILIA, COPRÍNCIP D'ANDORRA

Benvolguts Andorrans! Aquest dia i aquest any, no només homenatgem la pròpia Constitució, sinó que rendim tribut a la gran generació d'andorrans que, amb el seu vot majoritari, va fer possible que Andorra es definís a si mateixa com un Estat europeu modern i obert al futur, des de l'estima i la promoció dels seus valors fonamentals més antics.

La pandèmia actual ha posat a prova la fortalesa i la responsabilitat de la ciutadania andorrana, una força i una unió, *Virtus, Unita, Fortior*, que ens permetrà, amb l'ajuda de les vacunes, anar assolint gradualment la normalitat, treballant, com ho hem fet fins ara, colze a colze, sense retrets i de forma generosa, de la mateixa manera que ho van saber fer els pares de la Constitució. Les grans adversitats, com ho és aquesta pandèmia, ens estan demostrant que junts, com a societat solidària, és com podem vèncer aquest virus, valorant especialment les Autoritats i els servidors públics en general i, sobretot, l'esforç i generositat de la ciutadania andorrana, que ha estat un exemple de resiliència i fortalesa.

En aquest dia de la Constitució hem de recordar especialment les víctimes de la pandèmia, sobretot els padrins i les padrines que hem perdut a causa de la Covid-19, els qui han patit la solitud de l'hospital o del confinament, tancats, sense poder veure els seus familiars per evitar el contagi; també els infants, adolescents i joves, que han demostrat una gran responsabilitat, i totes les persones i les empreses que han aportat la seva entrega i lliurament per protegir-nos mútuament els uns als altres, tot i patir sofriments grans i pèrdues irreparables.

Per tots ells, tenim la responsabilitat de ser encara més conscients de la vigència dels valors col·lectius consagrats a la nostra Constitució i de seguir-los defensant. Són les arrels que ens han fet la gran Nació que som, i que trauran saba nova per fer brostar l'arbre del nostre Poble. No hi ha major valor constitucional i millor forma de ser patriota que lluitar pel dret a viure i a convida tots plegats.

En la nostra Festa Nacional, el dia de la Constitució, rebeu tots els andorrans i els qui estimeu el nostre Principat la meua cordial felicitació. La Constitució del 1993 sempre ens ha de recordar el que units som capaços de ser i de fer: *Virtus, Unita, Fortior*.

Combinant el gas amb
les energies renovables

Feliç dia de la Constitució

engAS

SALUTACIÓ DEL CAP DE GOVERN, EL MOLT IL·LUSTRE SENYOR XAVIER ESPOT ZAMORA

poble andorrà, de la Carta Magna va permetre al nostre país convertir-se en un Estat de ple dret, atorgar la sobirania al poble, reconèixer el pluralisme, consagrar el dret a participar directament o indirectament en l'exercici del poder públic, establir les estructures institucionals per dur a fi el principi democràtic, i reconèixer i protegir els drets fonamentals i les llibertats públiques.

En rememorar aquesta efemèride és del tot necessari recordar Òscar Ribas Reig, que ens va deixar el mes de desembre passat, perquè va ser gràcies a la seva iniciativa personal i a

el seu primer discurs davant l'Assemblea General de les Nacions Unides, amb motiu de l'ingrés d'Andorra a aquest organisme, el 28 de juliol del 1993, va destacar que "som un país que no té riqueses naturals. No té cap altra força ni riquesa que la seva gent. Som un país del Pirineu, aquesta muntanya d'Europa que no separa, sinó que és un lloc de trobada". I quanta raó tenia, perquè si una cosa ens ha demostrat aquesta crisi és que la riquesa del nostre país són les persones i els seus valors, perquè cadascú, des de la seva responsabilitat, ja sigui en l'àmbit públic com en el privat, ha manifestat un alt grau de solidaritat, compromís i patriotisme. Un comportament exemplar que s'ha de traslladar també a totes les famílies, en especial als més menuts, als més joves, i a tots els treballadors del servei públic i del sector privat, autònoms, professionals i empreses que han fet grans esforços per adaptar-se a una crisi del tot sobrevinguda, incerta i canviant.

L'eficàcia i l'equitat de les vacunes ens ha de permetre tornar a poc a poc a la normalitat, no obstant això, el comportament individual i el col·lectiu segueixen tenint un impacte essencial en el control de la pandèmia a curt termini.

Som plenament conscients que la sotragada econòmica i social serà una de les principals seqüeles d'aquesta pandèmia. El Govern seguirà al costat de totes les ciutadanes i els ciutadans que passen per moments d'adversitat o que es troben en una situació de vulnerabilitat. Seguirem treballant perquè ningú no es quedi enrere i seguirem incidint en els projectes que ja requerien certa urgència abans de la crisi de la Covid-19, com ara l'impuls de les polítiques d'habitatge o la necessitat, ara més que mai, d'advocar per un canvi en l'enfocament del model econòmic actual.

Certament, deixem enrere uns mesos molt complicats durant els quals hem hagut de fer front a noves situacions. En aquest sentit, m'agradaria acabar tenint un record molt especial per a totes les famílies que han perdut un ésser estimat.

En nom de tot el Govern, aprofito aquestes línies per desitjar a totes les ciutadanes i ciutadans un bon dia de la Constitució amb el convenciment que ben aviat deixarem enrere el virus i podrem extreure coses positives d'aquesta experiència: el compromís de treballar per un país millor.

Conciutadanes i conciutadans,
Fa tot just un any compareixia davant de totes les ciutadanes i els ciutadans del país per anunciar una sèrie de mesures excepcionals per frenar l'expansió de la Covid-19. La irrupció de la pandèmia ens va obligar a adoptar unes decisions fins llavors inimaginables, amb unes implicacions molt importants en l'àmbit social, l'econòmic i el laboral, amb l'objectiu d'evitar un col·lapse sanitari que hauria tingut unes conseqüències devastadores per a la salut pública.

L'expansió del coronavirus va estroncar la nostra sensació d'invulnerabilitat i va deixar en evidència el que realment importa: el sentit de la vida i el futur, el nostre i el de les generacions venidores. L'experiència que estem vivint totes les ciutadanes i els ciutadans ha posat a prova la maduresa del nostre país, tant des del vessant social com l'institucional.

Aquest 14 de març es compleixen 28 anys de l'aprovació en referèndum de la Constitució del 1993, una de les fites més importants de la nostra història recent. L'aprovació i posterior ratificació, per part del

l'ajuda de molts altres que va canviar diametralment l'estructura institucional del nostre país. Es va passar d'un model certament enquistat en el passat a convertir Andorra en un Estat reconegut per la comunitat internacional.

La Constitució garanteix, d'una banda, el respecte de les atribucions de cada institució, i de l'altra, els mecanismes de col·laboració i cooperació lleial entre aquestes institucions. Col·laboració i cooperació lleial són premisses essencials per afrontar els grans reptes que emanen de la nostra societat. Sense cap mena de dubte, la resposta a aquesta crisi sanitària ha confirmat la solidesa del nostre sistema institucional. El Govern, en els moments més complexos de la pandèmia, ha comptat amb el suport dels coprínceps, de les síndiques, de tot l'arc parlamentari, tant dels grups de la majoria com de l'oposició, i ha donat una resposta unitària i un exemple de lleialtat institucional que ens ha de fer sentir orgullosos com a país. I sense passar per alt el paper cabdal dels comuns, com a institucions més properes al ciutadà.

Apel·lant, de nou, a la figura d'Òscar Ribas Reig en

Av. Carlemany, 82
Escaldes-Engordany
820 469
www.cavabenitowhisky.com

Us desitja bon dia
de la Constitució

SCOTCH WHISKY SELECCIÓ

SALUTACIÓ DE LA SÍNDICA GENERAL, ROSER SUÑÉ 28è ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ

Benvolguts conciutadans i conciutadanes,
Des de fa vint-i-vuit anys, durant el mes de març, la persona que presideix el Consell General us fa arribar aquesta salutació on es dibuixen de manera recurrent reflexions sobre el desenvolupament de la nostra Constitució, aquella que vam votar el 1993.

Enguany aquesta commemoració té un fet diferencial bàsic per entendre en quina situació ens trobem, venim d'un any de pandèmia, un període difícil on s'han perdut vides humanes i on la nostra realitat ha estat trasbalsada de manera profunda. La immediatesa de la crisi que hem viscut ens ha obligat a prendre mesures urgents per apaivagar el dolor de la societat, donar-li resposta en l'àmbit sanitari i en l'àmbit socioeconòmic.

Andorra ha patit, tots vosaltres, tots nosaltres hem viscut circumstàncies que mai ens hauríem imaginat i d'aquest patiment n'han sortit sentiments difusos, alguns molt potents de solidaritat entre tota la societat, altres de cansament i fatiga davant de dificultats que es van sumant i on es fa difícil veure una llum de sortida.

Avui encara ens falta perspectiva per entendre l'abast global que tindrà aquesta situació, però sí que permet albirar aspectes sobre els quals caldrà fer esforços profunds, i aquí és on la Constitució, la nostra Carta Magna, ens proveeix d'elements

de reflexió i de construcció. Més que mai els drets i principis econòmics, socials i culturals que es detallen al capítol cinquè han de formar part de l'eix central de totes les polítiques que s'activin, tenint sempre presents les garanties de drets i llibertats que es descriuen en el capítol setè.

Som un país resilient, ho hem estat sempre i d'aquesta força n'ha de sorgir el nostre futur. Si som atrevits i sabem llegir bé les claus de la Constitució tenim un camí ben definit per recórrer i aquesta via l'hem de fer de manera conjunta, sumant des de la diversitat d'idees per bastir un futur sostenible per als nostres joves, persones adultes i gent gran.

Andorra és la seva gent i Andorra és el seu marc geogràfic. La suma d'aquests dos elements ens ha possibilitat discórrer en aquest segle XXI molt més complex d'allò que podíem intuir. Amb un respecte per al territori de muntanya, que determina la nostra identitat, aconseguirem que la gent que ocupem aquestes valls avancem sense pausa i construïm un país on gaudim d'un espai propi i alhora compartit.

La Constitució ens ajuda a tenir aquestes línies mestres que ens permeten anar completant l'obra sempre inacabada del nostre Copríncipat.

Feliç 14 de març.

Venda de llars de foc, xemeneies, cassets, recuperadors, estufes, calderes, barbacoes, forns i cuines

Donem servei a Catalunya (Lleida, Alt Urgell, Cerdanya, Puigcerdà, Berguedà...), Andorra i sud de França

L'ARC DE MARBRE
Av. Santa Coloma, 31
AD500 Andorra la Vella
(PRINCIPAT D'ANDORRA)

Tel. +376 391 006 / +376 824 408

E-mail: arcdemarbrexemeneies@gmail.com

www.xemeneiesescalfoc.cat

Segueix-nos a : [escalfoc.arcdemarbre](https://www.instagram.com/escalfoc.arcdemarbre)

ELS NOSTRES SERVEIS:

- Delineació de projectes, dissenys a mida.
- Xemeneies de llenya encastables amb decoració personalitzada.
- Xemeneies d'acabat metàl·lic amb varietat d'acabats estètics d'última tendència.
- Estufes de llenya d'alt rendiment i dissenys exclusius dels principals fabricants.
- Xemeneies i estufes de llenya, de pèl·let o combinatòries llenya/pèl·let, per escalfament mitjançant aire o per circuits de calefacció amb producció d'aigua calenta.
- Xemeneies de bioetanol o de gas.
- Ofertes contínues (productes d'ocasió).
- Utilitatge del foc en general.
- Cassets, recuperadors, barbacoes, forns, cuines, etc. (vegeu apartat de productes per a més informació).

Financera
d'Assegurances

El 14 de març és el 28e aniversari
de la nostra Constitució.

Volem celebrar aquesta data amb
tota la gent del nostre país.

Feliç dia de la Constitució!

RECORD PÒSTUM AL PRIMER CAP DE GOVERN D'ANDORRA

Òscar Ribas, el cap de Govern de la Constitució

ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Òscar Ribas a la Festa del bacallà del 1993.

La defunció d'Òscar Ribas el desembre passat va commoure el país. Els reconeixements van sorgir de tots els estaments polítics i socials, i també des del món econòmic i empresarial. Se li deu, entre altres, que Andorra es dotés d'una Constitució que va permetre l'homologació internacional d'Andorra.

Òscar Ribas serà sempre més recordat com el primer cap de Govern d'Andorra, i també el primer cap de Govern constitucional. O el cap de Govern de la Constitució. Ell ostentava el càrrec a la legislatura constituent, i va ser ratificat en ell després que el poble andorrà aprovés en referèndum la Carta Magna.

Nascut a Sant Julià de Lòria el 26 d'octubre del 1936, Ribas ens va deixar el 18 desembre del 2020. El polític i empresari lauredià va jugar un paper clau en l'aprovació de la Constitució. Ja quan era conseller general (ho va ser entre els anys 1972 i 1975 i del 1976

al 1979) va defensar la necessitat de reformar i modernitzar les institucions andorranes perquè el país pogués ser reconegut internacionalment. Així es va tirar endavant el que es coneix com a *la Reformeta*, que va suposar la divisió entre els poders legislatiu i executiu. Un cop aprovada aquesta reforma institucional, que creava el Govern, Ribas esdevenia el 8 de gener del 1982 el primer cap de Govern d'Andorra. Ostentaria el càrrec fins al 1984. Després el va tornar a exercir del 1990 fins al 1994, amb l'aprovació de la Constitució el 1993 com a fita més destacable.

Tal com defensa l'Arxiu comunal d'Andorra la Vella en el document del

mes de gener passat dedicat a la figura d'Òscar Ribas, el lauredià "va ser un polític amb sentit d'Estat, que va reivindicar activament el vot per a les noves generacions d'andorrans i per a les dones". També va ser defensor de la necessitat de disposar d'una Constitució i "va ser part activa del procés constituent", que va culminar l'any 1993, tot just fa 28 anys, amb l'aprovació de la Carta Magna. Aquesta va comptar amb el suport del 74,1% dels ciutadans de la parròquia d'Andorra la Vella.

L'estiu de l'any següent, concretament va ser el 28 de juliol del 1994, Òscar Ribas va pronunciar el discurs d'admissió d'Andorra a l'Organització de les Nacions Unides, i ho va fer en català.

Després d'aprovar-se la Constitució que convertia Andorra en un Estat de dret i un país reconegut per part de la comunitat internacional, va fundar la coalició de centredreta Agrupament Nacional Democràtic, formació amb

la qual, en les eleccions andorranes del 1993 de just després d'aprovar la Carta Magna, va ser confirmat com a cap del Govern. Va dimitir del càrrec el novembre del 1994, després que el Consell General no aprovés el seu programa econòmic.

Aquell mateix any va ser guardonat amb el premi de l'Associació Llengua Nacional Ramon Aramon i Serra a la lleialtat lingüística i l'Obra Cultural Balear li va atorgar un dels Premis 31 de desembre.

A part de polític, també va ser un home de negocis. Va ser president de la Banca Reig i vicepresident del Banc Agrícola, entitats que es van acabar fusionant i convertint-se en l'actual Andbank.

El 2007 va ser un dels guanyadors dels premis Àgora Cultural 2007. Aquesta entitat va reconèixer la tasca d'Òscar Ribas durant els seus mandats com a cap de Govern en la defensa de la llengua i cultura catalana en ser el primer president a pronunciar un dis-

ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Ribas apuntant amb una escopeta a la Fira d'Andorra la Vella del 1994.

curs en català a l'Organització de les Nacions Unides.

L'OPINIÓ DELS POLÍTICS ACTUALS

El cap de Govern, Xavier Espot, va destacar especialment de Ribas "les seves grans contribucions a la conformació de la institució del Govern i la consolidació definitiva del Principat d'Andorra com un Estat de dret, democràtic i social". Espot també va remarcar el seu caràcter humanista i la seva visió de futur. Així mateix,

al funeral de l'excap de Govern, Espot va lamentar que "no ens podrà continuar donant consells", encara que, va assegurar, "ens ha deixat el camí traçat". "Totes les persones que tenim responsabilitats públiques tenim molt

clar que les seves recomanacions són bones per a la prosperitat del país", va manifestar l'actual cap de Govern.

Per la seva banda, la síndica general, Roser Suñé, també va definir la persona d'Òscar Ribas com un "gran humanista, estadista i un home d'Estat", però també com una persona "summament generosa" a l'hora de compartir les seves idees.

En aquesta línia, el cònsol major de Sant Julià de Lòria, Josep Majoral, va assegurar que "més enllà d'un gran polític, era una gran persona". Així, la seva "és una gran pèrdua per a la parròquia i per al Principat".

El dia de la seva mort el Govern va decretar un dia de dol nacional i tres dies de banderes a mig pal.

Xavier Espot:
"Les seves
recomanacions
són bones per
a la prosperitat
del país"

ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Ribas fulleja la publicació 'El pes del país' per Sant Jordi del 1992.

ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Òscar Ribas a la Fira de Sant Jordi del 1982.

Us desitgem una bona diada

Harmonia

escolademúsica

Llenguatge musical,
piano, diferents estils de cant,
acordió, guitarra, violí.

Espai de música moderna:
bateria, baix elèctric,
guitarra elèctrica i veu.

C. Prat Gran, 9, Escaldes-Engordany - Tel.: 826 501 - www.harmoniamusica.com - harmonia@harmoniamusica.com

ENTREVISTA DEL 2018 A ÒSCAR RIBAS

Aquí reproduïm l'entrevista que ens va concedir l'excap de Govern i impulsor de la Constitució, Òscar Ribas, per al monogràfic editat amb motiu del 25è aniversari de la Carta Magna, l'any 2018. En ella, Ribas recorda el procés de negociació i repassa alguns dels aspectes que, de manera reiterada, van apareixent a l'agenda política, com pot ser la qüestió de la delimitació de competències o de l'equilibri que garanteix la independència del país.

“Pels polítics, la culpa sempre és de la Constitució”

Òscar Ribas en l'entrevista realitzada amb motiu del 25è aniversari de la Constitució.

Vostè és el cap de Govern que va promoure i aprovar la Constitució...

Sí. El moviment constitucionalista va començar als anys 70. Hi va haver una sèrie de problemes, que ara no venen a tomb, de competències amb els veguers i els coprínecs, i això va fer que el Consell General adreçés als coprínecs una demanda per reformar les institucions. No es parlava de Constitució, però sí d'una reforma. Això es va traduir en un decret l'any 81 i es va crear el que després el poble en va dir reformeta, perquè era incompleta, i vaig tenir l'honor de ser també el primer cap de Govern l'any 82. I aquí va començar el moviment, que es va anar desenvolupant i va acabar amb la Constitució del 93.

Ha comentat que hi va haver problemes de competències amb veguers i coprínecs que no venien a tomb, però és el que promou la reforma...

Les institucions andorranes de coprincipat, delegats permanents i veguers estaven fundades en un sistema econòmic anterior, bàsicament agrícola. Andorra va evolucionar cap al món comercial i turístic, i les institucions i el sistema se'ns van fer vells i es van haver de canviar. Diguem-ho així, l'arrel del canvi institucional va ser un canvi d'orientació econòmica.

Quins van ser els punts més delicats en la negociació de la Constitució?

De punt molt delicat no n'hi va haver cap. Potser on hi va haver una negociació més estreta va ser en la delimitació de competències.

Aspecte que torna a ser a l'agenda.

Sí. Crec que és un fals problema. No és un problema de competències, és de finançament. Qui finança els comuns? En el fons és un problema d'impostos, d'on es paguen, si als comuns o a l'Administració central.

Les competències s'han reformat en paral·lel a les transferències. Creu que la Constitució respecta aquest canvi? Hi ha informes tant de constitucionalitat com d'inconstitucionalitat.

Problemes de finançament. Crec que les delimitacions entre comuns i Administració central estan ben definides d'acord amb la Constitució. Una altra cosa és qui finança qui. La idea és que qui té les competències té dret al finançament. Les constitucions són principis generals, després venen els detalls. El que passa és que per als polítics, quan hi ha problemes la culpa sempre és de la Constitució.

La Constitució es feia necessària i calia constituir-se com a veritable

Estat.

Evidentment. Perquè el canvi d'orientació econòmica, de passar d'un Estat purament agrícola a un Estat modern, entre cometes... Andorra no pot estar tancada en si mateixa. S'ha d'obrir a l'exterior. I per obrir-se a l'exterior, i aquest va ser un dels fonaments que a mi em va convertir en constitucionalista, no podíem seguir sota l'antic règim de competències amb els coprínecs. Perquè el reconeixement d'un Estat de dret independent per la comunitat internacional suposava que nosaltres poguéssim dialogar directament, sense el filtre dels coprínecs, amb les institucions internacionals.

L'obertura, sobretot econòmica, s'ha tornat a fer necessària.

És on tinc els meus greuges com a ciutadà. No s'ha aprofitat la Constitució. En els moments en què es discutia la Constitució es parlava que immediatament després començaríem la constitució econòmica, que és la reforma, la planificació i l'obertura de l'economia, absolutament necessària ara de cara a l'estructura econòmica del país. L'obertura no s'ha fet, es comença 25 anys després la diversificació econò-

mica, que fins al moment no té cap resultat i no crec que el pugui tenir dins els esquemes amb què està plantejada actualment. Això s'ha retardat i 25 anys després estem en el mateix. L'aproximació amb la Unió Europea. Vaig ser el primer, després de la Constitució, a demanar a Europa trobades per parlar-ne, a Andorra ens convenia un tractat idèntic al de Liechtenstein. Han passat 25 anys i encara estem discutint si ens convé o no entrar a la Unió Europea. Si el tabac sí o no. S'estan creant falsos problemes, al meu entendre.

Falsos problemes per tapar els de veritat?

Jo soc del sector del tabac, i per tant em va molt bé el que m'arriba del que estan discutint. Ara bé, com a polític i com a ciutadà no entenc quin és el problema del tabac. El problema no és amb la Unió Europea. El problema el tenim a dins des de fa 30 anys. Que el tabac sigui el 30% del pressupost nacional. Això és un perill enorme! Si posen els geos, com van posar, a les dues fronteres es col·lapsa el país. Aquest és el problema essencial, i això no s'enfoca. I fa 25 anys que no s'enfoca. Vist el perill que s'ha observat últimament amb les finances, si el tabac és el 30%, les finances estan sobre el mateix percentatge. El país està dependent d'una monoeconomia. Una crisi d'aquí i es col·lapsa el país. Aquest és el problema, no pas el tabac. La Unió Europea ho pot parar en 24 hores.

www.creditandorra.ad

FELIÇ DIA DE LA CONSTITUCIÓ

#EnsTensAProp #CompromesosAmbElFutur

Crédit Andorrà

Creu que després de 25 anys caldria fer una revisió de la Constitució?

Crec que no. Quan em diuen que s'ha de modificar demano per què i no em saben contestar. De totes les disfuncions polítiques es dona la culpa a la Constitució. En la qüestió de l'avortament, no hi estic d'acord. No per una qüestió de consciència, que també, però si només fos això no hi hauria problema. Ara bé, admetre l'avortament suposaria la desaparició del Coprincipat.

El problema no és tant l'avortament com...

La incidència política d'això és que s'acabaria el Coprincipat. I si s'acaba el Coprincipat, què passarà? No és un copríncep sol, sinó que el bisbe no ho pot admetre, l'Església no pot permetre que un bisbe sigui cap d'Estat d'un Estat que va contra el seu principi fonamental, el dret a la vida. Per mi no hi ha cap dubte que l'endemà que es voti l'avortament el copríncep episcopal deixarà el seu lloc. Però és que, segons la Constitució, hi ha dos coprínceps. Si un deixa el càrrec...

Deixa de ser Coprincipat per ser...

De moment cauen els dos coprínceps. A la Constitució van junts i és paritari. Per tant, s'haurà de modificar. Però jo no crec que s'hagi de tocar per una raó política, pel fet que deixaríem de ser Coprincipat i jo no crec en la república.

Des del seu punt de vista no seria factible una Andorra sense coprínceps.

No crec en la república.

I canviant el copríncep? Proposar-li al rei d'Espanya?

És una possibilitat. Jo hi votaria en contra. Però abans de passar a una república, valdria més un Coprincipat amb el regne d'Anglaterra, si es vol.

Òscar Ribas, excap de Govern d'Andorra.

Justament el Coprincipat és un dels elements més destacables de la Constitució andorrana.

És destacable aquí i fora d'aquí. He de dir que com a cap de Govern vaig ser consultat oficiosament per l'ambaixador anglès i per l'ambaixador d'Israel sobre com funcionava això del Coprincipat i tinc entès, no en tinc proves, que Anglaterra volia proposar aquest sistema a Espanya per a Gibraltar i que Israel ho va estudiar, no sé fins a quin punt, per als territoris ocupats. És un model que pot servir i ha rebut grans elogis, és una fórmula molt original i positiva.

Quin paper hi van jugar els coprínceps?

Bàsic. En prendre possessió del primer Govern, l'any 82, vaig tenir l'opunitat de parlar amb els coprínceps ja des del primer dia per anar cap a una Constitució i de seguida van estar-hi oberts. El problema que es posava era com es desenvoluparia la idea. Fèiem una revolució amb una Constitució ja completa, com la que va sortir el 93, o la fèiem d'una manera prudent, de manera evolutiva. Això era fer decrets parcials, model anglosaxó, de tipus constitucional. En aquell moment, i jo hi estava d'acord, es va optar per fer-ho per la via prudent. Allò era un caos. Va fracassar per estar poc regulades les competències entre Govern, Consell General i coprínceps. Quan vaig tornar al

Govern l'any 90, des del primer dia ja vam decidir buscar una Constitució i els coprínceps hi van estar oberts de seguida. Amb una condició: Mitterrand va dir que hi estava d'acord sempre que fos democràtica, votada en referèndum i que fos un Coprincipat entre el titular de la diòcesi de la Seu d'Urgell i el cap de l'Estat francès. Això vol dir molt, eh?

Finalment, troba a faltar avui l'esperit de consens que hi havia quan es va fer la Constitució?

Consens no n'hi havia, compte.

Però es va aprovar amb un 70%!

Sí, però durant les negociacions, no. Era molt difícil oposar-s'hi, ja que tant els coprínceps com la majoria hi estaven d'acord. Però vaja... hi va haver de tot fins a arribar a l'acord. Hi va haver la nit de *los cuchillos largos* la vigília de l'aprovació.

Com diu?

No te n'has assabentat, d'això? La nit abans de la convocatòria del Consell General per aprovar la Constitució, a mitja tarda, es van reunir alguns consellers i van dir que l'endemà no la votarien. Saps què suposava això? Tres anys de discussions amb els coprínceps i que t'arribi el Consell General, que eren una minoria i la Constitució no perillava, però tampoc convenia aprovar-la per un vot, i que diguessin que no la votarien perquè no veien ben definides les competències entre el Govern i els comuns. Era una maniobra per carregar-se la Constitució a última hora. Imagina't que el Consell General l'aprova per un o dos vots, per minoria simple, què hauria passat al referèndum?

Hi ha coses que no canvien.

Sí, jo també ho constato. Els problemes que es viuen avui són els de fa 25 anys.

ASSIVORI S.A.

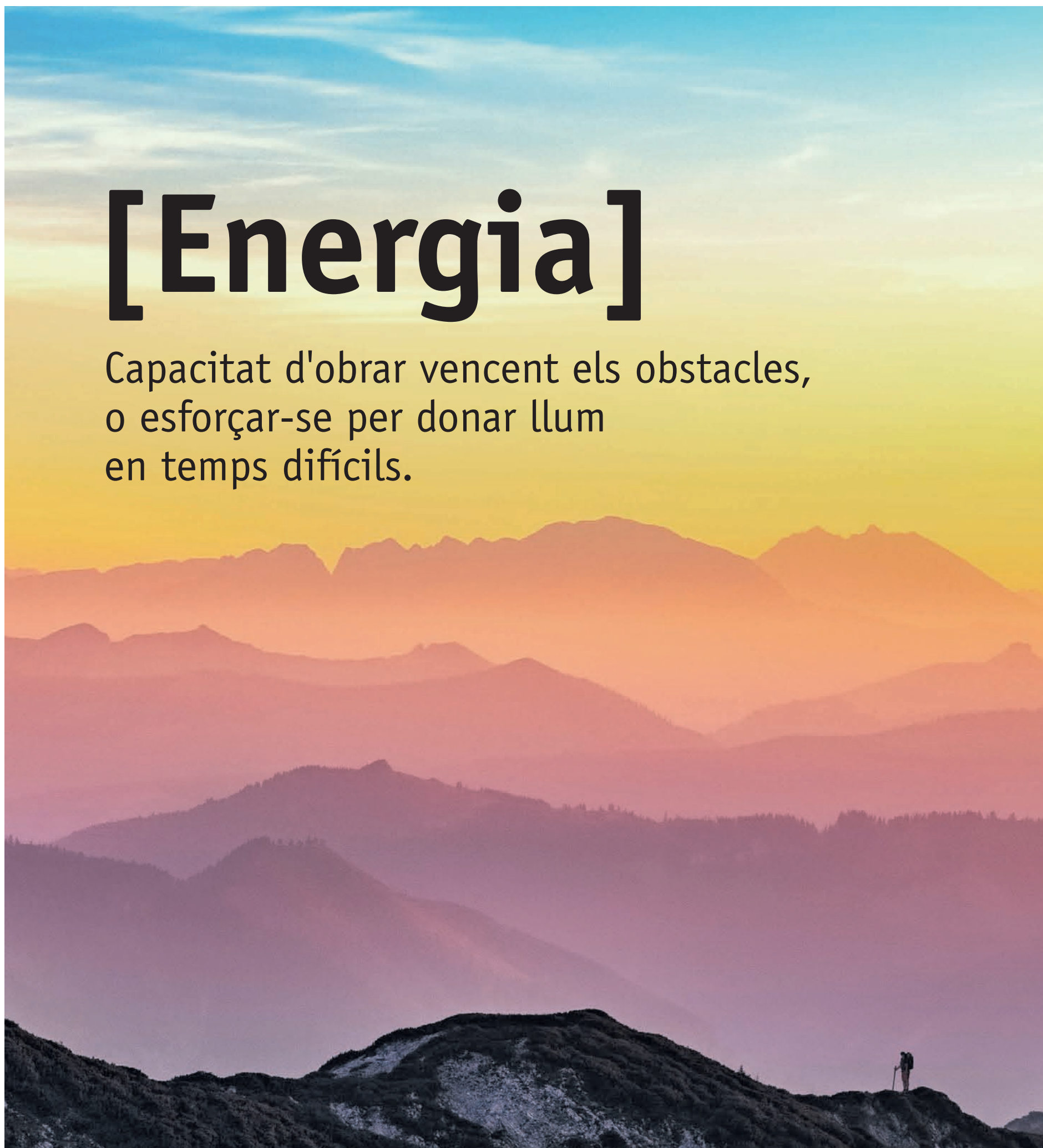
CIA. D'ASSEGURANCES DE VIDA

C/ Prat de la Creu, 96, 2n 3a
AD500 Andorra la Vella
Tel.: +376 801 680 · assivorisa@andorra.ad

- COMPANYIA ANDORRANA
- EXCLUSIVAMENT ASSEGURANCES VIDA-ESTALVI
- UN EQUIP AMB LLARGA EXPERIÈNCIA EN LA GESTIÓ D'ESTALVIS
- TRACTE PERSONALITZAT
- MÉS D'UNA DÈCADA DONANT SERVEI

[Energia]

Capacitat d'obrar vencent els obstacles,
o esforçar-se per donar llum
en temps difícils.

Feliç dia de la Constitució

L'HIMNE

L'article 2. 2 de la Constitució estableix que "l'himne nacional, la bandera i l'escut d'Andorra són els tradicionals". Així, l'himne és 'El Gran Carlemany', composició de Joan Benlloch, bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, i de mossèn Enric Marfany. Es va interpretar per primera vegada el 8 de setembre del 1921, al santuari de Meritxell, durant la celebració de la festa nacional.

'El Gran Carlemany'

El gran Carlemany, mon pare,
dels alarbs ens deslliurà,
i del cel vida em donà,
de Meritxell la gran Mare.
Princesa nasquí i pubilla
entre dos nacions, neutral;
sols resto l'única filla,
de l'imperi Carlemany.
Creient i lliure onze segles,
creient i lliure vull ser
siguin els furs mos tutors
i mos Prínceps defensors,
i mos Prínceps defensors!

Ascensors Principat

Ctra. de la Creu Blanca · Xalet Els Ascolls
AD400 L'ALDOSA (Principat d'Andorra)
ascensorsprincipat@andorra.ad
Tel. 737 777 · Fax 838 038

PORTES D'ENTRADA

PORTES DE GARATGE

INSTAL·LACIÓ,
MANTENIMENT,
REPARACIÓ I REFORMA
D'ASCENSORS

SERVEI
24h

Avaries:
838 000

*Desitgem una
bona diada de la
Constitució*

Visca Andorra!

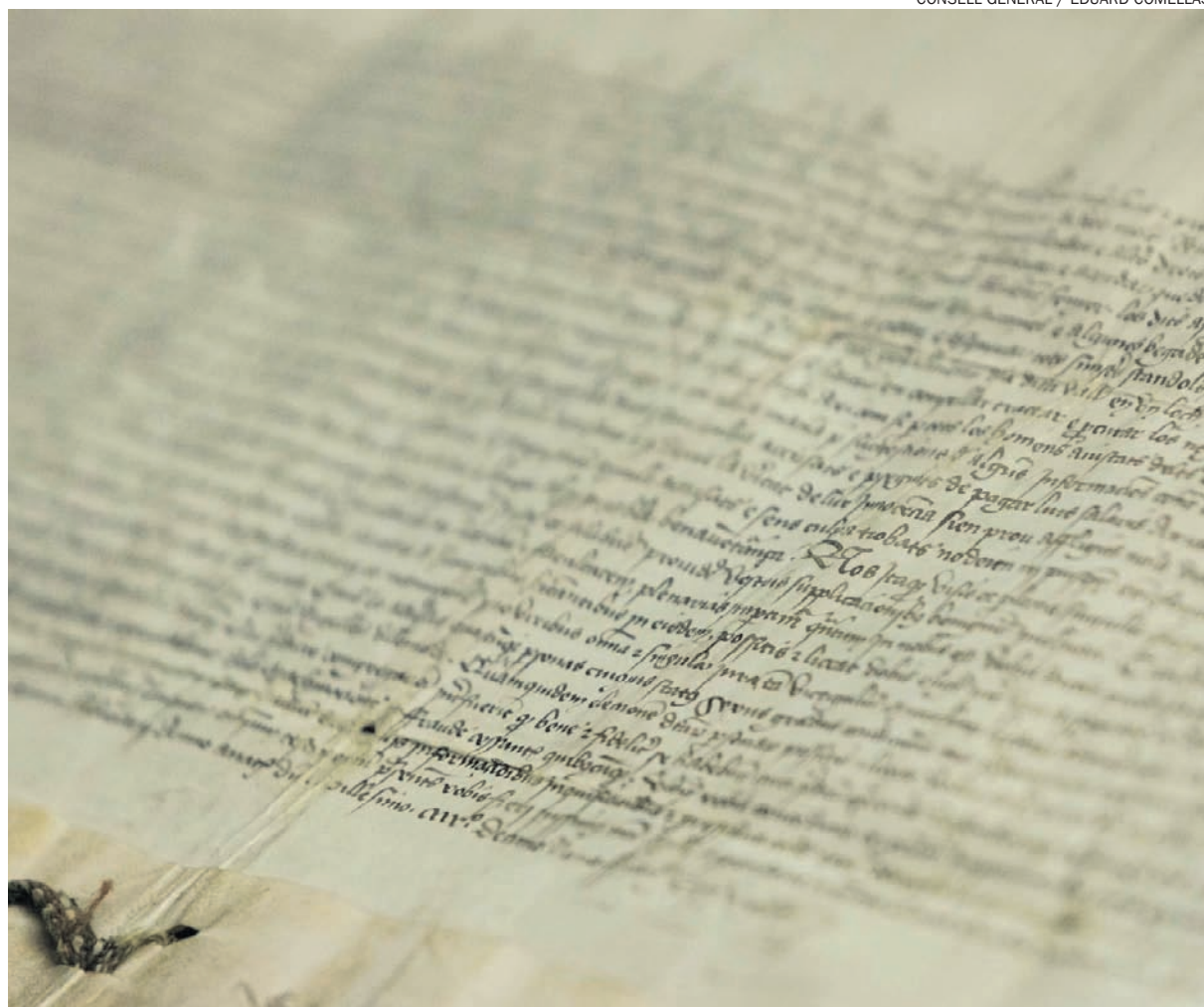
Estem orgullosos de formar-ne part. Feliç dia de la Constitució.

Imatges del dia de la Constitució d'altres anys

Músics durant la celebració del 26è aniversari de la Constitució.

Document del Consell de la Terra.

Sardanes a la plaça del Consell General.

Els exsindics defensant la validesa de la Constitució en una taula rodona.

CONSELL GENERAL / EDUARD COMELLAS

ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Lluís Viu i Jordi Farràs en el referèndum de la Constitució.

CONSELL GENERAL / EDUARD COMELLAS

Celebració del 26è aniversari de la Constitució.

BONDIA

...a organitzada pel 25è aniversari de la Carta Magna.

Hemicicle del nou Consell General.

Hemicicle de la Casa de la Vall.

LÍDERS DE L'EXECUTIU

Els sis caps del Govern constitucional

D'ençà de l'aprovació de la Constitució, el març del 1993, han passat moltes coses i el país ha tingut sis caps de Govern: Òscar Ribas, Marc Forné, Albert Pintat, Jaume Bartumeu, Toni Martí i l'actual, Xavier Espot.

Tots i cadascun d'ells, d'una manera o una altra, han fet front a diferents problemàtiques i han fet avançar el país superant les diferents crisis, tant internes com externes, que s'han anat presentant en el camí.

Òscar Ribas

Òscar Ribas Reig (Sant Julià de Lòria 1936-2020) va ser el primer cap de Govern, l'any 1982, i també va ser el primer a ostentar el càrrec després de l'aprovació de la Carta Magna. El 12 de desembre del 1993 es van celebrar les eleccions al Consell General. Ribas s'hi presentava sota les sigles d'Agrupament Nacional Democràtic i va ser confirmat com a cap de Govern, càrrec amb el qual va liderar el procés d'aprovació de la Constitució.

A part de ser impulsor de la reforma de les institucions andorranes i l'aprovació de la Constitució, que van dur Andorra a ser considerat un Estat de dret, democràtic i social, Ribas també serà recordat per ser el primer cap de Govern a pronunciar un discurs en català a l'Assemblea General de les Nacions Unides. Va ser el 28 de juliol del 1994.

Mesos més tard, el novembre d'aquell 1994, deixaria del càrrec després que el Consell General no aprovés el seu programa econòmic per al país.

Marc Forné

Marc Forné Molné (la Massana 1946) va ser cap de Govern del 1994 al 2005. Advocat de formació i professió, és un dels fundadors de Liberals d'Andorra, l'any 1992, amb el nom d'Unió Liberal. Forné va esdevenir cap de Govern després que Ribas deixés el càrrec, el desembre del 1994. Així, va ser el segon cap de Govern de la primera legislatura constitucional. El 1997, Forné va haver de convocar eleccions anticipades i s'hi va tornar a presentar amb Unió Liberal, que ara integrava també les formacions locals Grup Liberal d'Encamp, Grup d'Opinió Liberal, Unitat i Renovació i Unió Laureadiana. En aquestes eleccions va ser reelegit com a cap de Govern, cosa que va repetir a les eleccions del 2001, aquesta vegada sota el nom de Partit Liberal d'Andorra.

Els governs de Forné es van haver d'enfrontar al dèficit econòmic públic, que arribava als 21.000 milions de pessetes, i a la creació del cos diplomàtic. Ho va aconseguir pactant amb els bancs del país a canvi del manteniment del secret bancari i tancant la porta a l'arribada de possibles nous bancs.

Albert Pintat

Albert Pintat Santolària (Sant Julià de Lòria 1943) va accedir al càrrec de cap de Govern el 2005 com a successor de Marc Forné. Es va presentar a les eleccions amb l'aleshores Partit Liberal d'Andorra.

Va ser l'encarregat d'iniciar algunes de les reformes i negociacions necessàries per començar a obrir el país econòmicament, especialment després de l'advertiment de l'aleshores copríncep francès, Nicolas Sarkozy, que va amenaçar amb la renúncia com a cap d'Estat d'Andorra. Va signar la Declaració de París, per la qual Andorra es comprometia en la transparència i la cooperació fiscal. També és el cap de Govern que va veure l'inici de la gran crisi econòmica de tipus estructural que va patir Andorra i també els països de l'entorn de finals de la dècada dels 2000.

Com a cap de Govern va fundar l'Orde de Carlemany, la més alta condecoració del Principat d'Andorra, de la qual va ser Gran Mestre (president d'honor), sense ostentar-ne les insígnies.

COMPANYIA INTERNACIONAL DE BRILLANTS

*Únic despatx d'Andorra especialitzat exclusivament
en venda de diamants i or d'inversió*

MANEL CASTILLO.

Gemmòleg especialista en diamants. **Membre HRD** (consell sup del diamant) Amberes.
Tel.: 00 376 + 339 382

Col·legiat núm. 3136 Jorg
Av. Doctor Mitjavila, 17 baixos. Andorra la Vella

LÍDERS DE L'EXECUTIU

Jaume Bartumeu

Jaume Bartumeu Cassany (Andorra la Vella 1954) va accedir al càrrec de cap de Govern el 5 de juny del 2009 després que el Partit Socialdemòcrata, del qual n'és fundador, guanyés les eleccions generals. Al cap de dos anys, el 2011, va haver de convocar eleccions anticipades degut al bloqueig que existia al Consell General que va impedir l'aprovació del projecte de llei del pressupost. Dos anys després, Bartumeu deixava el Partit Socialdemòcrata per participar en la constitució de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra, formació de la qual n'és president.

Durant el seu mandat es van aprovar noves lleis per regular l'activitat de les entitats financeres i bancàries, establia una comptabilitat nacional i les

lleis que creaven els principals impostos, que havien de fer d'Andorra un país homologable a nivell fiscal internacionalment. Era a finals del desembre del 2010 que s'aprovaven l'impost sobre la renda dels no residents fiscals, l'impost sobre societats i l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques.

També va ser durant el seu Govern que es van signar diversos convenis internacionals d'intercanvi d'informació en matèria fiscal, entre els quals destaquen els signats amb França, Espanya i Portugal.

Bartumeu també va haver de gestionar el greu accident de les obres del pont del túnel de les Dos Valires, en el qual van perdre la vida cinc treballadors.

Toni Martí

Antoni Martí Petit (Escaldes-Engordany 1963) és arquitecte de formació i professió i va accedir al càrrec de cap de Govern el maig del 2011. Va córrer a les eleccions, tant a les del 2011 com a les del 2015, al capdavant de la llista de Demòcrates per Andorra, coalició de centredreta nascuda de la Coalició Reformista que havia liderat Joan Gabriel. Així, ha estat al capdavant de l'Executiu al llarg de dos mandats, fins al 2019, i sempre hi ha accedit amb majoria absoluta: el 2011 va aconseguir el 55% dels sufragis i el 2015 el 37%, suficients per mantenir la majoria absoluta.

Els mandats de Toni Martí es caracteritzen pel procés d'obertura econòmica iniciat al Principat d'Andorra, per acabar d'implementar un marc tri-

butari homologable pels països conformants de la Unió Europea i per crear l'impost sobre la renda de les persones físiques i l'impost general indirecte, que va permetre la firma de convenis de no doble imposició amb Luxemburg, Espanya i França, entre d'altres.

En l'àmbit social i nacional, es destaca l'aprovació de la llei que permet les unions de tipus matrimonials entre persones del mateix sexe, la Llei del Joc, les diverses reformes de les pensions de l'Administració pública i de la Funció Pública, entre d'altres.

Martí va afrontar l'afer BPA derivat de la nota emesa per la FinCEN estatunidenca impulsant mecanismes com són l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries.

Xavier Espot

Xavier Espot Zamora (Escaldes-Engordany 1979), llicenciat i màster en Dret, va ser nomenat cap de Govern el 15 de maig del 2019 després de guanyar les eleccions amb Demòcrates per Andorra, en les quals el Partit Socialdemòcrata va aconseguir set consellers i Terceravia quatre, i comptant amb els suports dels quatre consellers generals de Liberals d'Andorra i els dos obtinguts per la formació massanenca Ciutadans Compromesos.

Al capdavant del Govern tripartit ha hagut de respondre a l'emergència sanitària causada per la pandèmia de coronavirus SARS-CoV-2 i a la crisi socioeconòmica que se'n deriva. Així, l'Executiu que lidera ha hagut d'impulsar la legislació dels estats d'alarma i d'emergència, figures previstes en la Constitució, enca-

ra que mai desenvolupades. De moment, tampoc s'han hagut d'aplicar mai. També ha hagut de regular un sistema de suspensions temporals dels contractes de treball, figura inexistent fins aleshores a l'ordenament jurídic andorrà. També en el marc de la crisi sanitària, ha liderat la gestió de dispositius de cribratge massius de la població, i ara mateix del pla de vacunació massiva.

En els encara no dos anys que porta al capdavant de l'Executiu, ha perseguit l'adhesió del Principat al Fons Monetari Internacional, del qual Andorra n'ha esdevingut el 190è membre. En l'actualitat s'estan treballant projectes com la creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge i negociant l'Acord d'Associació amb la Unió Europea, entre d'altres qüestions.

/ 14 de març

Feliç dia de la Constitució

#SomJocor

LAMPISTERIA

SPA
WELLNESS

CALEFACCIÓ

ENERGIES
RENOVABLES

BANYS

CLIMATITZACIÓ

COL·LECTIVITATS

/ **Jocor**

Carretera de la Comella, 4-6 / AD500 Andorra la Vella / Andorra / tel. (+376) 802 626

PRESIDENTS DEL CONSELL GENERAL

Els sis síndics generals del període constitucional

D'ençà de l'aprovació de la Constitució, el març del 1993, han passat moltes coses, i de la mateixa manera que el país ha tingut sis caps de Govern, també han passat sis síndics generals: Jordi Farràs, Josep Dallerès, que ho va ser a la dècada

dels 90 i del 2009 al 2011, Francesc Areny, Joan Gabriel, Vicenç Mateu, i l'actual, Roser Suñé, que és la primera dona a assumir la responsabilitat de presidir el Consell General i liderar, així, el poder legislatiu.

Jordi Farràs

Jordi Farràs Forné va exercir el càrrec de síndic general d'Andorra del 1992 al 1994. Abans va ser conseller general, el 1986. Així, va ser el síndic general de la legislatura constituent i per tant el síndic que va signar, al costat dels coprínceps Joan Martí i François Mitterrand, el decret pel qual s'aprovava i entrava en vigor la Carta Magna.

El seu mandat va ser d'encara no dos anys. Farràs va estar acompanyat a la presidència del Consell General per Josep Marsal com a subsíndic.

A part de la Constitució, aquell Consell General va aprovar les lleis del Tribunal Constitucional, de la Justícia i la del règim electoral i del referèndum, així com la Llei d'Educació i la de nacionalitat o les de delimitació de competències dels comuns i de transferències, entre d'altres.

Farràs va militar a Agrupament Nacional Democràtic d'Òscar Ribas i posteriorment al Partit Demòcrata.

Josep Dallerès

Josep Dallerès Codina (Vilafranca del Penedès, 1949) ha estat síndic general en dues ocasions: la primera entre el 1994 i el 1997, i va estar acompanyat per Miquel Aleix Areny com a subsíndic, va ser escollit per Agrupament Nacional Democràtic; i la segona, entre el 2009 i el 2011. Esteve López Montanya va ser el company en aquella ocasió. Va concórrer a les eleccions generals sota el paraigua del Partit Socialdemòcrata. Abans va ser ministre d'Educació amb el Govern liderat per Òscar Ribas.

En el primer mandat, el Consell General va aprovar textos com ara la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà, la Llei del matrimoni o la Llei del Registre Civil, així com el Codi de duana. En el segon mandat es van aprovar la Llei d'intercanvi d'informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia, i les que creaven els nous impostos que feien homologable el sistema fiscal a nivell internacional: l'impost sobre la renda dels no residents fiscals, l'impost de societats o l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques, entre d'altres.

Francesc Areny

Francesc Areny Casal (1959) ha estat el síndic que més temps ha estat al càrrec: vuit anys i un parell de mesos aproximadament. Va ser escollit pel Partit Liberal d'Andorra l'any 1997, i una altra vegada el 2001. En el primer mandat va tenir Miquel Álvarez Marfany com a subsíndic, i en el segon ocupava aquest càrrec Josep Àngel Mortés.

Entre d'altres, durant la primera legislatura en la qual va ser síndic, es van aprovar la Llei reguladora de la gestió i l'organització administrativa de la CASS, la de creació del Raonador del Ciutadà, la Llei de l'esport o la de l'allotjament turístic, així com la de regulació de la creació de noves entitats bancàries de dret andorrà. També es va aprovar la Llei de declaració del dia de la Constitució, la Llei del Govern i la de la Funció Pública. En el segon mandat es va aprovar la Llei qualificada de les unions estables, la de propietat horitzontal i la de protecció de dades personals, entre altres textos legislatius.

I N N O V A D O R A
S O S T E N I B L E
D I N À M I C A
C O M P R O M E S A
C O N S T R U C T O R A
R E S P O N S A B L E
C O P S A

40 ANYS FENT CRÉIXER ANDORRA

Bon dia de la Constitució

PRESIDENTS DEL CONSELL GENERAL

Joan Gabriel

Joan Gabriel Estany (la Massana, 1963) va ser el síndic general durant la quarta legislatura. Gabriel prèviament va ser cònsol menor de la Massana, entre els anys 1992 i 1996. El 2003 va ser nomenat secretari general del Partit Liberal d'Andorra, pel qual va ser escollit conseller general, i síndic, l'any 2005. El va acompanyar Bernadeta Gaspà com a subsíndica, de la mateixa formació. Ella va ser la primera subsíndica que va tenir el Consell General. Després d'aquella legislatura, Gabriel va liderar la transformació del PLA cap a Coalició Reformista, que va derivar en la formació de Demòcrates per Andorra, amb la qual es va presentar a les eleccions generals del 2009 i va ser escollit novament conseller general.

Durant la legislatura en la qual el polític massanenc va ser síndic general es van aprovar lleis com la del cens, la de creació del Fòrum Nacional de la Joventut, i la d'inversions estrangeres. També va ser en aquesta legislatura que es van debatre i aprovar les lleis laborals: el Codi de relacions laborals, la Llei de la seguretat i salut en el treball i la Llei qualificada de llibertat sindical.

En el terreny de la política internacional, es va aprovar l'adhesió a l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO), la ratificació del tractat de prohibició dels assaigs nuclears, l'adhesió al conveni sobre la prevenció i la repressió del genocidi o el Conveni contra el dopatge, entre molts d'altres.

Vicenç Mateu

Vicenç Mateu Zamora (Escaldes-Engordany, 1961) va ser nomenat síndic general el 2011, càrrec que va renovar la següent legislatura i va ostentar fins al 2019. La seva carrera política va començar en fundar Iniciativa Democràtica Nacional, partit pel qual va ser conseller general entre el 1994 i el 2001. El 2011 va concórrer a les eleccions generals sota el paraigua de Demòcrates per Andorra i va comptar amb Mònica Bonell com a subsíndica. El mateix tàndem va repetir al capdavant del Consell General la següent legislatura.

Durant el seu primer mandat es va estrenar la nova seu del Consell General i es van aprovar textos com el que creava la figura del saig o la que regula els jocs d'atzar. També va ser quan es van aprovar les ba-

ses de l'ordenament tributari, així com una llei qualificada de partits polítics i finançament electoral i la llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques. Així mateix, també es va aprovar la llei sobre la introducció de l'euro en el marc de l'acord monetari signat amb la Unió Europea i la Llei de protecció contra el tabaquisme passiu ambiental.

En la seva segona legislatura com a síndic general es van aprovar lleis com la de mecanismes de reestructuració i resolució d'entitats bancàries, d'intercanvi automàtic d'informació en matèria fiscal o les modificacions de les lleis laborals, amb la nova llei de mesures de conflicte col·lectiu, i de la Funció Pública. També es va aprovar la llei de creació del grup d'exsíndics i ex-consellers generals (Gesco).

Roser Suñé

Roser Suñé Pascuet (Andorra la Vella, 1960) és la primera dona a accedir al càrrec de síndica general. Va ser el 2 de maig del 2019 quan va ser nomenada, juntament amb Meritxell Palmitjavila com a subsíndica.

Com no pot ser d'una altra manera, la legislatura que presideix Suñé està marcada per l'emergència sanitària causada per la pandèmia de coronavirus SARS-CoV-2 i les seves conseqüències a nivell econòmic i social. Quan encara falten unes setmanes perquè s'arribi a l'equador d'aquesta legislatura, el Consell General ha treballat la Llei qualificada dels estats d'alarma i d'emergència, previstos a la Constitució però mai regulats fins ara, i que ha hagut de ser debatuda pel procediment d'extrema urgència,

de la mateixa manera que s'han treballat bona part dels textos per establir mesures per fer front a la situació d'emergència sanitària causada per la pandèmia de coronavirus SARS-CoV-2, entre les quals destaquen la creació de la Suspensió Temporal dels Contractes Laborals, figura inexistent fins al moment a l'ordenament jurídic andorrà i que s'haurà de treballar per disposar-ne més enllà de la situació actual de pandèmia. Alhora, aquest Consell General també ha aprovat una reducció salarial temporal dels càrrecs electes i de lliure designació de les entitats públiques.

També s'ha aprovat l'adhesió d'Andorra al Fons Monetari Internacional, del qual el Principat n'ha esdevingut el 190è membre.

Et desitgem

**FELIÇ DIA DE LA
CONSTITUCIÓ**

CISA
RELOCATION
& REAL ESTATE

Articles destacats de la constitució andorrana

Article 1. 1.

Andorra és un Estat independent, de Dret, Democràtic i Social. La seva denominació oficial és Principat d'Andorra.

Article 6. 1.

Totes les persones són iguals davant la llei. Ningú no pot ésser discriminat per raó de naixement, raça, sexe, origen, religió, opinió, o qualsevol altra condició personal o social.

Article 1. 4. 4.

El règim polític d'Andorra és el Coprincipat parlamentari.

Article 8. 1.

La Constitució reconeix el dret a la vida i la protegeix plenament en les seves diferents fases.

Article 2. 1.

La llengua oficial de l'Estat és el català.

Article 12.

Es reconeixen les llibertats d'expressió, de comunicació i d'informació. La llei regularà el dret de rèplica, el dret de rectificació i el secret professional. Queda prohibida la censura prèvia o qualsevol altre mitjà de control ideològic per part dels poders públics.

Article 3. 1.

La present Constitució, que és la norma suprema de l'ordenament jurídic, vincula tots els poders públics i els ciutadans.

Us desitja un fel·líc dia de la
CONSTITUCIÓ

CIUTADANS
COMPROMESOS

FREIXES

Fusteria - Ebenisteria - Decoració

*Bon dia de la
Constitució*

**C/ Castellà de Sucarà, 4
AD500 Andorra la Vella
Tel.: 860 898
fusteriafreixes@andorra.ad
www.fusteriafreixes.com**

ARTICLES DESTACATS DE LA CONSTITUCIÓ ANDORRANA**Article 16.**

Es reconeixen els drets de reunió i de manifestació pacífiques amb finalitats lícites. L'exercici del dret de manifestació requereix la comunicació prèvia a l'autoritat i no pot impedir la lliure circulació de persones i béns.

Article 19.

Els treballadors i els empresaris tenen dret a la defensa dels seus interessos econòmics i socials. La llei regularà les condicions d'exercici d'aquest dret per garantir el funcionament dels serveis essencials de la comunitat.

Article 24.

Tots els andorrans majors d'edat, en ple ús dels seus drets, gaudeixen del dret de sufragi.

Article 33.

Els poders públics han de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne.

Article 37.

Totes les persones físiques i jurídiques contribuiran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, esta-

blert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals.

14 DE MARÇ

Feliç dia de la **Constitució**

ARTICLES DESTACATS DE LA CONSTITUCIÓ ANDORRANA

Article 43. 1.

D'acord amb la tradició institucional d'Andorra els coprínceps són, conjuntament i indivisa, el Cap de l'Estat, i n'assumeixen la representació més alta.

Article 50.

El Consell General, que expressa la representació mixta i paritària de la població nacional i de les set parròquies, representa el poble andorrà, exerceix

la potestat legislativa, aprova els pressupostos de l'Estat i impulsa i controla l'acció política del Govern.

Article 65.

Per als interessos del poble andorrà, del progrés i de la pau internacionals, es podran cedir competències legislatives, executives o judicials sempre que sigui a organitzacions internacionals i per mitjà d'un tractat que ha d'ésser aprovat per una majoria de dues tercers parts dels membres del Consell General.

Article 69. 1.

El Govern respon políticament davant del Consell General de manera solidària.

Article 105.

La iniciativa de reforma de la Constitució correspondrà als coprínceps conjuntament o a una tercera part dels membres del Consell General.

Article 106.

La reforma de la Constitució requerirà l'aprovació del Consell General per una majoria de dues tercers parts dels membres de la Cambra. Immediatament després la proposta serà sotmesa a referèndum de ratificació.

Feliç Dia de la Constitució

Liberals d'Andorra

*Us desitja un bon
Dia de la **Constitució***

W & M
Windsor & Meyers
LEGENDARY REAL ESTATE

T. (+376) 80 82 83 | Mòb. (+376) 38 82 83

www.windsorandmeyers.com | [f](#) @windsor&meyers | [@windsor_meyers](#)

CELEBRACIÓ

AGÈNCIES

L'ONCA i la Jonca compartint escenari durant el Concert de Meritxell

La música tradicional protagonitza el concert del dia de la Constitució

Com és habitual, la Fundació ONCA ofereix el concert de la Constitució. En aquesta ocasió, a part de músics de l'Orquestra Nacional Clàssica i de la Jove Orquestra Nacional de Cambra, també es trobaran a l'escenari la soprano Jonaina Salvador i el Duo Daura, que estaran dirigits per Albert Gumí, comissari artístic de la fundació.

La Fundació ONCA, emparada pel Govern d'Andorra i la Fundació Crèdit Andorrà, organitza un any més el tradicional concert de la Constitució, amb música tradicional i popular andorran com a protagonista. Enguany, l'ac-

tuació serà a l'Auditori Nacional d'Andorra, a Ordino, el mateix diumenge 14 de març, a les 12 h, i les entrades es poden adquirir al portal web www.onca.ad.

El programa musical ha estat ideat pel comissari artístic de la Fundació ONCA, Albert Gumí, que amb un total de setze peces recull diverses danses i cançons tradicionals del Principat. Alguns dels compositors interpretats seran el lauredià Daniel Areny, amb el *Ball de gegants de Sant Julià de Lòria*, o bé el músic Lluís Cartes amb *Encamp de Gresca*. Totes les músiques han estat arranades per Albert Gumí, que

les ha adaptades per a orquestra de corda. En paraules pròpies d'Albert Gumí, "s'han seleccionat sis danses i cinc cançons tradicionals per crear dues suites diferenciades: la suite de

S'estrenarà la peça 'Dansa de Canillo', creada pel compositor Albert Gumí com a regal a la parròquia

danses, pensada per a orquestra de corda, i la suite de cançons, per a soprano solista i orquestra de corda. S'han escollit dos autors andorrans, Daniel Areny i Lluís Cartes, que representen dues generacions diferents: una de més veterana, que ha

estat sempre al peu del canó per mantenir la cultura tradicional viva; i l'altra, la d'en Cartes, autor jove que mostra l'interès de les noves generacions per fer música lligada amb la tradició.

Les composicions que estrenarem estan escrites a partir d'aquestes melodies populars que es reconeixen perfectament sense perdre l'ambient popular. Però en canvi s'han desenvolupat cap a peces més de concert amb interès harmònic i elements més propis de la música clàssica. El públic reconeixerà les melodies en una versió clàssica que no havien escoltat mai".

Alguns dels compositors interpretats en el concert de la Constitució són Daniel Areny i Lluís Cartes

A més, s'estrenarà la peça *Dansa de Canillo*, creada per Gumí i que serà interpretada pel Duo Daura, en la versió tradicional, i posteriorment, per la formació de cordes en la versió orquestral. Tal com indica el propi autor "he escrit aquesta nova peça per regalar a la parròquia de Canillo, ja que era l'única que no tenia una dansa pròpia. La part de corda l'he fet el més similar a la dansa tradicional".

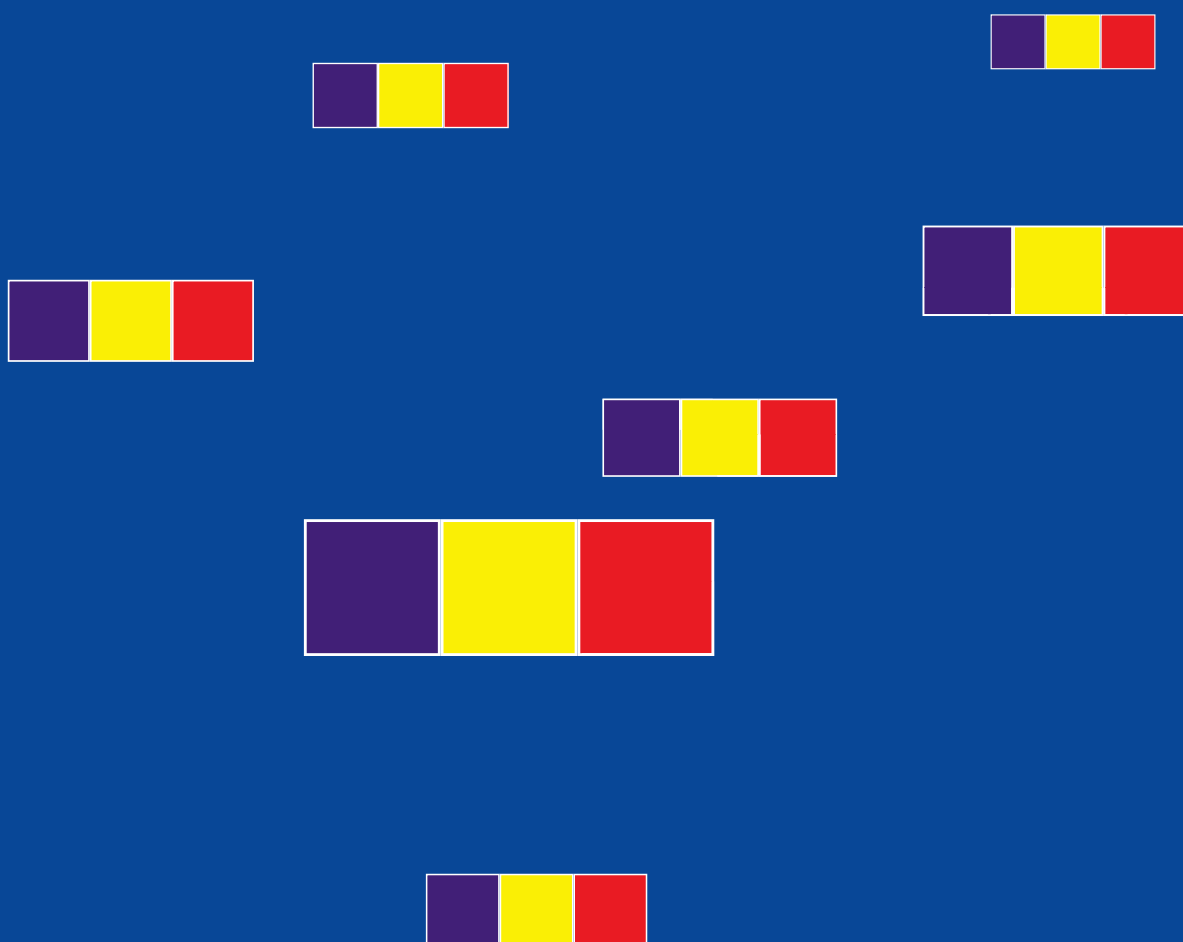
L'actuació comptarà amb un total de 22 artistes en escena: 18 músics de corda, el duo tradicional format per Ivan Caro i Pilar Planavila, la soprano solista Jonaina Salvador, convidada a participar en la suite de cançons, tots sota la direcció d'Albert Gumí.

Segons Teresa Areny, cap de producció de la Fundació ONCA, "aquesta actuació és l'inici de la participació de músics de la JONCA al costat de l'ONCA, amb l'objectiu de col·laborar en la seva formació continuada. El fet de treballar al costat de músics professionals és un dels objectius de la Fundació marcat pels tres eixos principals de formació, persones i Andorra".

També es podrà escoltar a l'inici del concert l'ària de la *Suite per a orquestra núm. 3 en re major, BWV 1068* de Johann Sebastian Bach, com a peça homenatge a les víctimes de la Covid-19.

El concert es durà a terme seguint totes les mesures de seguretat derivades de l'emergència sanitària i l'aforament és limitat. Les entrades es poden adquirir a www.onca.ad al preu de 10 euros per localitat. El dia del concert no hi haurà venda d'entrades.

Desitgem al nostre País UN GRAN DIA DE LA CONSTITUCIÓ

Attic

Serveis Immobiliaris

Compra-venda i lloguer
Gestió de Recursos Patrimonials
Inversions immobiliàries
Assessorament urbanístic
Direcció, supervisió i control d'obres
Peritatges
Assessorament d'interiorisme i decoració
Un equip professional al seu abast

Avinguda Consell d'Europa 16, Andorra la Vella · T.: +376 828 878 www.attic.ad

14 DE MARÇ

CONSTITUCIÓ D'ANDORRA

28è Aniversari
1993 > 2021

Els comuns de les set parròquies
us desitgem un bon dia
de la Constitució.

COMÚ DE CANILLO

COMÚ D'ENCAMP

COMÚ D'ORDINO

COMÚ DE LA MASSANA

COMÚ
D'ANDORRA LA VELLA

COMÚ DE
SANT JULIÀ DE LÒRIA

COMÚ
D'ESCALDES-ENGORDANY